

Szociális Földprogram kutatása [bizalmas adat]-n

Terepgyakorlatunk keretei között, a [bizalmas adat] megyei [bizalmas adat] nagyközségbe látogattam el másodmagammal. Feladatunk, különféle megadott szempontok által a község megismerése és feltérképezése volt. A kutatás fókuszában azok a helyi lakosok álltak, akik valamilyen úton-módon, de részt vettek abban a szociális földprogramban, amit a településen 2012-ben indítottak. A résztvevők felkeresése, és segítőkész együttműködése által nagyjából sikerült megismerni a települést, feltárni azt, és kideríteni, hogy-hogy zajlott anno a földprogram és, hogy továbbra is pályáznak rá. Gyakorlati időnk alatt, interjúkat, és úgynevezett háztartási adatlapokat készítettünk, amelyek segítik a kutatást, és ez által mi is többet megtudtunk az adott településről és lakosairól.

A település lakosságának száma körülbelül 1500 fő-re tehető, ennek nagy része több mint 90%-a magyarnak vallja magát, bár a helyiek elmondása szerint, a falu 30%-a roma, cigány származású. Az itt élő kisebbség vegyesen él a településen, hol bent a faluban, hol pedig a falu egy kintebbre eső szegregált utcáján. A szegregált utca ellenére, viszont a helyiek szerint, nincs semmiféle kisebbség ellenesség, sőt a falu lakóinak semmi baja nincs velük, együtt élnek és dolgoznak, mint az azon is látszik, hogy nem csak a falutól elrekesztve élnek cigányok. A földprogramban is sok roma származású vett részt és vesz részt folyamatosan, mivel 2016-ban újabb pályázatott nyújtottak be a kisállattartási programra.

A lakosok szerint a helyi munkalehetőségek igencsak korlátozottak, mivel a közmunkán kívül szinte semmilyen más megélhetési lehetőség nincs a településen elmondásuk alapján. A megkérdezettek többsége épp ezért is ebbe a munkakörbe sorolta magát, mert csak itt tudtak munkát vállalni. Néhányan mondták viszont, hogy anno varroda is működött a faluban, amit az évek során próbáltak újraszervezni kevesebb sikerrel. Szó esett még a település határában működő hulladék feldolgozóról, egy fémcsiszolóról, amely a faluban működik, és a keltetőről, ami szintén. Elmondásaik szerint viszont ezeken a helyeken azért nehezebb elhelyezkedni, mert különféle képesítés szükséges hozzá, káros az egészségre, vagy baráti, ismerősi alapon történik a munka felajánlása. Kisebb kiegészítő keresetként említették még a kamillázást, amely szezonális munkát biztosít, hisz csak a tavaszi-nyári időszakban lehet végezni. Ez a falu határában folyik, gyógynövényt szednek, amelyet a faluban felvásárol egy kisvállalkozó csekély összegért. *(Első, második interjú.)* Akad olyan is, aki a környező településekre jár át dolgozni pl.:([bizalmas adat]), a környéken csak itt van lehetőség másabb jellegű munka végzésére, gyárakban, boltokban stb.:([bizalmas adat]).

Ez is azt mutatja, hogy a falunak nagyon rossz a helyzete a munkaerőpiacon belül, és ezt fejleszteni kéne különböző munkahelyek létrehozásával, bár nem minden ezen múlik, hanem, hogy sok embernek még a 8 általános sincs meg a településen.

Szó volt az ingázásról, viszont véleményem szerint [bizalmas adat]-t nem lehet alvóvárosnak vagy falunak nevezni, mivel csak nagyon kevesen ingáznak [bizalmas adat] és más települések között a munkalehetőség miatt. Az interjúk és kérdőívek szerint a lakosság nagy része a közmunkából, segélyből vagy a földművelésből éldegél.

A földprogramról is vegyes visszajelzéseket kaptunk, bár a falu nagy része meg volt elégedve vele, senkinek sem biztosított olyan megélhetést, vagy kilábalást a mélyszegénységből, amit a programnak kellene. Éppen hogy csak egy minimális pluszt biztosított nekik, és nem is volt mindenkinek jó a termés, vagy sokan ki sem használták és nem vetették be a földeket, az állatokat pedig eladták vagy levágták. Persze az elmondások szerint ez kevés emberre volt jellemző, akire pedig mégis, azt legközelebb kizárással büntetik. A legtöbb embernek a program, pontosan annyi terményt, ételt biztosított, hogy az elég legyen saját fogyasztásra, így kevesebb pénzt kellett költeni a boltban és abból a kis pénzből jutott másra is. Így nem nagyon volt jellemző senkinél, hogy eladásra vagy másnak termelt volna. Viszont mégis sokan úgy számoltak be a programról, hogy pozitívum volt ez az időszak az életükben, még ha gyökeres változást nem is sikerült vele elérni, és persze sokan újra részt is vennének, sőt vesznek is benne.

A legtöbb résztvevő nyilatkozata szerint már a földprogram beindulása előtt is aktívan művelték kis földjüket, kertjüket ugyanígy főleg a megélhetés vagy a kert szeretete miatt. Így hát sokan feleslegesnek is tartották a programmal járó oktatást, hiszem minek az, hogyha egyszer úgy is értenek hozzá, valaki szerint inkább az újonnan érkezőknek vagy a városiaknak kellene e-féle tájékoztatásokat adni. *(Első interjú)*. Persze a másik végletről is hallottunk és például az egyik alanyunk jól jött az oktatás, mivel ők városról költöztek le falura és nem műveltek előtte semmilyen földet. Noha ő a földprogramról, vagy legalábbis a végeredményéről nem nyilatkozott már annyira pozitívan, de szerinte arra mindenképp hasznos volt, hogy meghozza a kedvét az e-féle dolgokhoz és valamilyen tudást is biztosított ez számára. Ezt az is mutatja, hogy azóta egy kisebb kertet is művelgetnek, kishaszon állatokat tartanak és még egy traktort is vett ennek hatására. *(Harmadik interjú)*.

Tehát ebből is azt lehet leszűrni, hogy valamilyen szinten hasznos volt a földprogram a település életében, hisz valószínűleg nem indulna újabb pályázat, hogyha teljes mértékben

kudarcc lett volna. Itt az egyetlen gond lehet az, hogy igencsak csekély ez a támogatás, és olyanok is megkapják, akik nem használják ezt ki. Tehát véleményem szerint, ha lehetne kicsivel több pályázati pénzt kellene a földprogramra fordítani, hogy legalább egy bizonyos szinten ki is rántsa ezeket az embereket a mélyszegénységből és ne csak, annyit biztosítson, hogy éppen ne haljanak éhen, hanem, hogy lábra is tudjanak utána állni és esetleg egy alap szintű vállalkozást be tudjanak indítani, vagy legalábbis ne csak fogyasztásra tudjanak termelni, hanem eladásra is. Nagyon sok megkérdezett nem látta annak a jövőjét, hogy valaha őstermelővé váljon mivel, ahhoz nagyobb föld, több vetőmag és korszerű gépek kellenének, és persze ez nyilván elsősorban pályázati pénzből, támogatásból lenne finanszírozható.

A másik probléma, hogy olyanok is megkapják, akik nem használják ezeket ki, eladják a magvakat és állatokat. Szükséges lehet nagyobb ellenőrzés vagy esetleg kizárásos büntetés ilyen problémák esetén, hogy esetleg ez által olyanok is be kerüljenek, akik kihasználnák ezt, vagy épp másra jutna több támogatás. Mert az által, hogy eladják, lehet, hogy hozzájutnak egy kisebb összeghez, viszont a tapasztalathoz, és a kedvhez, hogy tovább csinálják önállóan a program befejezése után, ahhoz nem és ez nagy probléma, hisz a program fő célja ez lenne. Egyrészt, hogy megkedveltetni a résztvevőkkel a munkát, megtanítani őket dolgozni, földet művelni, állatot tenyészteni, majd ezt saját lábón támogatás nélkül végigvinni és hagyományként továbbvinni, valamint az, hogy ellássák saját magukat, saját kezűleg. Véleményem szerint nagyjából ezek a problémák merülhetnek fel.

Annak ellenére, hogy sokan a közfoglalkoztatásban dolgoznak, ez nem jelenti azt, hogy mindenki. Sokan számoltak be, sőt mi is jártunk olyan embereknél, akiknek nagyobb gazdaságuk van, úgymond őstermelők. Tehát a faluban ők is megtalálhatóak, egyesek napszámba biztosítanak egy kis megélhetést az embereknek. *(Harmadik interjú).*

Véleményem szerint [bizalmas adat] inkább mondható agrár, gazdasági településnek, mint alvónak. Az emberek, és főleg az idősek számoltak be arról, hogy már a szülei és nagyszülei is a kert művelésével, saját gazdasággal foglalkoztak, persze nem nagy szinten, de a megélhetést biztosította. Persze vannak bevándorlók is, de többnyire ők is ezt mondták el, hogy mielőtt eljöttek a szülői háztól, foglalkoztak gazdálkodással, és mióta ide került, azóta ő ugyan ezt viszi tovább itt is, akár a földprogram előtt vagy után is. Valamint az önkormányzatnak is van egy saját gazdasága a városon kívül. Az utóbbi földprogram óta, létezik ez a kertészet, és azóta már beruháztak új, fejlett gazdasági gépekre, hogy tudják művelni ezt a földterületet. Itt dolgozik a közfoglalkoztatásban lévők fele is, és amit itt termelnek általában a menzára és eladásra termelik. Tehát ezekből a következtetést levonva a

településen élő emberek nagy részbe inkább ebből él meg itt, és a közfoglalkoztatásból (még ha szegényesen), mint bármilyen más munkából.

Mint már azt említettem is tudomásunk szerint, már megpályázták, de még az idén a szociális földprogram keretein belül kishaszonállatot (csirkét) fognak, kapni az erre pályázók, (sokan a 2012-es pályázók közül is) tehát a földprogram egy része újra beindul.